

การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิเพื่อป้องกันและชะลอโรคไตเรื้อรังแบบครบวงจร โดยเภสัชกรเครือข่ายร้านยาภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, ประเทศไทย รศ.ภญ. สุนี เลิศสินอุดม และคณะ

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิแบบครบวงจรโดยบูรณาการบทบาทของเภสัชกรร้านยาเครือข่ายภายใต้หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในการคัดกรอง ป้องกัน และชะลอไตเสื่อมในประชากรกลุ่มเสี่ยงสูง

ผลการศึกษา: ผลการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคไตเรื้อรัง จำนวน 1,000 คน พบการรื้อของโปรตีนในปัสสาวะ จำนวน 205 คน (20.5%) ได้รับการตรวจ eGFR พบว่าอาสาสมัครมีค่า eGFR น้อยกว่า 60 ml/min/1.73 m² จำนวน 50 คน (24.4%) หลังได้รับการดูแลจากเภสัชกร การตรวจครั้งที่ 2 พบการรื้อของโปรตีน ทางปัสสาวะอย่างน้อย 20 ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จำนวน 107 คน และมี GFR น้อยกว่า 60 ml/min/1.73 m² จำนวน 24 คน อาสาสมัครที่ได้รับการส่งต่อการรักษาจำนวนทั้งสิ้น 74 คน โดยได้รับการวินิจฉัยด้วยโรคไตเรื้อรังและรักษาในโรงพยาบาล จำนวน 24 คน (32.4%) จะเห็นว่าหลังได้รับการแนะนำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชีวิตเพื่อชะลอไตเสื่อมจากเภสัชกรเป็นเวลา 3 เดือน มีผลลดการเกิดการรื้อของโปรตีนทางปัสสาวะจาก 205 คน เป็น 107 คน (47.8%) ซึ่งการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไตเรื้อรัง การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และการจัดการตนเอง ส่งผลให้ค่าอัตราการกรองของไตดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อโครงการอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 4.93, S.D.=0.30 จากคะแนนเต็ม 5)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. ส่งเสริมบทบาทร้านยา ในการเป็นจุดให้บริการสุขภาพเชิงรุกในการคัดกรอง ป้องกันและชะลอโรคไตเรื้อรังในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและนโยบายการดูแลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง
2. พัฒนารูปแบบการคัดกรองและติดตามผู้ป่วย ให้สามารถปรับใช้ได้ในระดับชุมชนโดยเน้นการบูรณาการร่วมกับเภสัชกรและทีมสหวิชาชีพ โดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน
3. สนับสนุนระบบข้อมูลสารสนเทศและการติดตามผล เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการดูแลต่อเนื่อง การติดตามผลลัพธ์ทางคลินิกและขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ อย่างครอบคลุมทั่วประเทศ
4. ทำข้อเสนอแนะ บริการเภสัชกรชะลอการเกิดโรคไตเรื้อรังครบวงจรในร้านยา ต่อสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

เจื่อนไข อายุ 35 ปีขึ้นไป ในทุกสิทธิการรักษา

แนวทางการให้บริการ

1. ชักประวัติผู้รับบริการที่ยังไม่ถูกวินิจฉัยเป็นโรคไต มีประวัติตามเกณฑ์ ดังนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

(เข้าร้านยาโครงการเภสัชกรชะลอไต) KTB

- มีโรคเบาหวาน
- มีโรคความดันโลหิตสูง
- มีโรคเก๊าท์
- มีโรคอ้วน BMI มากกว่า 27 kg/m²
- มีอายุมากกว่า 60 ปี
- มีประวัติกินยาสมุนไพรหรือยาที่มีผลต่อไต ยาชุด ยาแก้ปวด และยาที่ใช้ประจำมาด้วย

2. ตรวจคัดกรองด้วยแผ่นตรวจไมโครอัลบูมิน หลังตรวจเสร็จให้สแกนด้วย Telehealth Thailand application เพื่อบันทึกผลหรือบันทึกผลในระบบ

3. เภสัชกรชักประวัติพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคไตและให้คำแนะนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและจัดการปัญหาการใช้ยาพร้อมติดตามผล

4. กรณีผลเป็นลบ ให้นัดตรวจอีกครั้งที่ 6 เดือน ให้เภสัชกรติดตามผ่านระบบ Telehealth Platform เพื่อให้คำแนะนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและจัดการด้านยา 1 ครั้ง ภายใน 3 เดือน

กรณีผลเป็นบวก ให้นัดตรวจภายใน 3 เดือน และ ให้เภสัชกรติดตามผ่านระบบ Telehealth Platform เพื่อให้คำแนะนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและจัดการด้านยา 1 ครั้ง ภายใน 2 เดือน

กรณีพบผลเป็นบวก 2 ครั้ง เภสัชกรต้องส่งต่อหน่วยบริการอย่างเป็นระบบ

หมายเหตุ เภสัชกรต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการชะลอโรคไตเรื้อรังจากสภาเภสัชกรรมและได้รับประกาศนียบัตรเท่านั้น
อัตราการจ่าย

เหมาจ่ายบริการ 100 บาทต่อครั้ง ไม่รวมค่าแผ่นตรวจไมโครอัลบูมิน

Telepharmacy 50 บาทต่อครั้ง กรณีติดตามโดยวิธีอื่นไม่สามารถเบิกได้

สิทธิของประชาชนใน 1 ปี ตรวจไม่เกิน 3 ครั้ง และรับบริการ Telepharmacy ไม่เกิน 2 ครั้ง